

2382

इ. वि. का. राजवाडे संशोधन मंडळ घुळें.

—: हस्त लिखित ग्रंथ संग्रह:—

ग्रंथ क्रमांक

५३२ वि ७७ [३३३]

ग्रंथ नाम

गीता चंद्रिका

विषय

म. वेदांत.

४३४ वे: ए३

वेदान्त

शिवराम-गीताचरित्र मराठी

छापणाली. मारुते हिंसा मंडळ, अहवाल १८३३

(1)

०॥ श्रीमाहागणाधिपतयेनमः॥ श्रीमहर्षीनां ह्यश्रीनारायणशिवमदोऽपि किं
 दायनमः॥ शुभमस्तु॥ श्रीगुरुगोविंदायनमः॥ श्रीसरस्वयेनमः॥ प्रातर्वंदनप्रसं
 ओन्नमोजीविघ्ननाशासकज्ञानिगमार्थप्रकाराभद्रयाजयपरमपुत्रा
 गदाभासा॥ सावकाशाहृदयंकारागमाजिवसवीजगन्तिवासास्वरूपइत्याधी
 नावित्स्वयं सिधीना॥१॥ देविशब्दब्रह्मअवधंनर्तित्स्त्रीस्मृतिवअव
 यवअर्थशोभातेचिनिजलावण्यघनशटीजापाअवराहीपुराणनीं वमणि
 गणभृषणअणिपद्यबंधनपदअंबरश्लोकतेकैसे॥२॥ शुद्धदंडाकाअन
 टकरणाशुणीतीअर्थध्वनीव्यासादिकाव्याबुद्धिदीप्तीमेरवहृशोभा॥ ब्राह्मण
 दर्शनशुजाहृतिनिजबीसंवादविधरीतीआयुधानंतेसि विद्वदनुक्रमका॥३॥
 नकुतोविपरशुनीतीभेडतोअंकुशमहावेदंतरसतोमोदकरसभरितमिदव
 से॥ बोधमनखंडतिकदनुअपरकरीशोभतष्टतिशीयुक्ततकेअभयवरदीहृत्
 निजधर्म॥४॥ अणिवनुर्विधपुरुषअर्थभुजास्वधर्मपद्मकरपदीशतुर्कवीडा
 नर्थविपरितार्थआयुधतेपरिघनिष्कामत्व॥ अपरोक्षसिद्धशैमवक्रहादशुभइ

याकुलपतिविनायक इण्डु निकदलों ॥५॥ तेषु शं उदं उतो सुविवेकपरमानंदसु सुखं
हालतस्वानंदरदनुनाभ्रसाइलके ॥ सधुमईक्षणदृष्टिपूर्वांतरमीमांसश्रवणबो
धास्तमहाभुनिभ्रमरसेषं सेवनीध्वनिती ॥६॥ द्वैतअणिअद्वैतकुंभतयावरी
उपनिषदसेविज्ञानतेजहलकदेतविरीटतोसाजे ॥ मुक्तमुक्तामाहसकलम
खाविहीस्मसुरवेदावीरसबोधस्वामिरवलानागर्बंदतो ॥७॥ गुसुकाहविनाय
काचीसमपदम्यावंदिलीजोनंवेकसाभरलाभलागितार्थमकरंद ॥ जाणतेणेजी
वभ्रमरविगंतलीतेथत्वीरकुणसुगकरितगीतावंदिकेनेध्वनितमुस्करणा ॥८॥
तेविनमिलीभारतीवावेसिवाधिकविसालकघानकाबुधीशिअजउजाडेवसे
समता ॥ शुभ्रसखेप्रधानप्रधानयापितावरेवेछिनसोहरूसयावरीबुरदुनि
प्रचिरीवाजेनीवीणा ॥९॥ तयतावावेनिवर्तेतेखमवप्रयक्षं ब्रह्मअसिइया
दिसुभ्रमरवेवीध्वनवीसुरवअनिर्वायावधीशुकभ्रवररिमालिजाकवि
रवरदरेषुभाभुजासायुधलखलखिनी ॥१०॥ मध्यसुह्रस्वानुभवनिजभ्रख
हातेथअंधामुरवउपनिषदयाक्षुइद्यंहासुससुणसुणितीसुमनमालाशुणकंठ

(2)

2

2

अथ्व जेथुनिगमघोषोद्धटसुविवारेक्यतानांबुलनिजरंगो॥१॥आसि
उवाबलेंतेंसरलनाकअवामलग्नमुक्तमोर्नशानविज्ञानेक्यताडोहोदेरु
मुटवटवितंदेवतिपर्णबोधटीलांकंकुमआउयेतिसलेभकेत्राश्रवणमुह्रीलावीपरा
मुकुटिकुंडलसुज्ञानभक्तिविरतिनेजरजयोगस्थिनिसुरेवंप्राभरणलखलरिध
ती॥त्रिगुणहोसमतामिलुनीसरलेवणीपाविशीहेसजिदानेदेकद्यजितनितम
निजगदंवा॥३॥प्रकटलीजेडीपुरवतागुरुमुणार्णववर्णिनादिधलीबुडीआगेदि
नासर्वंगीशीतह॥आतवाहिरनिजपुरासुखाएलीभवसिंधुतरलीआववेविण
आव्बीउपकारसदुरुवे॥४॥जयजयालक्ष्मीवराजयआसदानजीउदारसुकवि
ल्यातांयेरझारासहजतुजनमिता॥जिवहचारकाललानुशियाहपासालिलेवि
शिवपणसाविलेंतेंहोमलाआतलुदिलहनाही॥५॥चप्रकारेपाहतांनदिसेविज
गदावेउंरुजसाजिदानेद्वयविदिसनहणोजरिवा॥नेहिमाथिकताअनद्यादति
नेवाविकेलेहणुनितज्ञातंविअसशीदेरवशीअपणा॥६॥कुलगुरुतंआमुया
अज्ञानहरमार्ताउकुल्लिवाअकुल्लंमार्ताउपरेवतंयिदेवना॥तंविनंउपनीनगुरुवि

(2A)

श्रीगुरुस्तु जनकजननीतं वितं अपरोक्षगुरु निजअंतरात्मानं ॥७॥ मायबाप ह्यणोज
तुजनेथहीननुवेनिसंबंधं विटालअसनसोतं नह शिंगादेवा नांअसेकेलमलाकी
शरीरहोतेकायमागेतनुपुटं होणारथसाशब्दहीनेणो ॥८॥ दोसनां व्यवहार होगां व
त्तिवरिहीखेकतां सर्वे अयंतिक अभावविकर निदावियेलें ॥ मायबापेंमायेबापविनेदे
रुबुणेश्यातुलाम्यामायबाप ह्यणोनिदेनाकायबउबउणे ॥९॥ जननिजनकं पणहे संसा
रदायक ह्यणुनिजाउनिबद्धअन्यगुरु शिवं दुनिस्वहिनसाधावें ॥ हेतसंमजनाहि
जालेंभवपुरीताराक्याहृदयस्थ आपण बापहोउनि गुरुरूपंआलाश ॥१०॥ जंय
शादानंदगोलायाविघाउकटकपंतं देखोनिनुष्टनिहंतयावापुत्रजालाशी ॥ लक्ष्म
णादिकां वरिबध अर्जुनादिकां सखायेभीमकादिकें शितं जामानहोशीका ॥११॥ ज
न्मजन्मार्जिनपंतं साहलाजालाशिसुखसहंनह अश्वर्यकाहीं पाहनां देवाकेव
ह्यआहृतअहतीअज्ञानबाहणीवहवतातां बापहोउनि तारिलें हेंनकलमेजवाटे ॥१२॥
बापलक्ष्मीबापनारायणकसेअनकलदाविशिगठ हसिमुक्तकुटं बकरनिग
देंस्थजालाशी ॥ तं गुरु आपणविअपुलाअसशिष्टणीनंदहोउनिमजुही

(3)

३

गी० व०

(3A)

पूर्णनंदके लंपुत्रद्वयवतीनां ॥२३॥ हृदयी पूर्णनंदभरतावदनिपूर्णनंदनुमतेन
यनिपूर्णनंदमात्रदिसेकरावरहे ॥ हनुनिपूर्णपरंपराहें आदि अंती शिवस्वरूपधराशिष्या
लीतो अनुक्रमसंततहे एका ॥२४॥ ईशाननथासदानंदनयाख्याशिष्यरामानंदनिर्मळदे
वनोगंभीरखुरावो ॥ अंभ्रानंददाव्यसहजानंदयोगीराजपूर्णनंदविती साटवो अ
म्हीसदानंद ॥२५॥ देवनारायणगुरु आवतारदाहारचुनिनइनी प्रकटला धरुनी वहा
आवतार आकरावा ॥ सहजराजकली शिष्यधर्मापनारायण आतां लक्ष्मीविराजित
तकनाथपरंपरातोक ॥२६॥ देवनारायणनयावतो विपूर्णनंदहो अतिशिवसुरवी प्रक
टोनिगीतावंडिका प्रकटी ॥ मुख्य आदी शिवगुरुमगदने योगीराजवरवातं ड आश्र
मयाजनीनजनादेनजाणा ॥ २७॥ कनकनोविजाली बालकृष्णविहो अनी लक्ष्मी
शस्वपदीवे विलेनारायणाकारा ॥ तो विलक्ष्मीमायहोयपरंपरास्वयंविहप्रयत्नोदाघ
षणजालीकेन्यकारूप ॥२८॥ मेरुसहजानंदनारायणगुरुस्वपरंपरामंदारयेकोबाविल
क्ष्मीसंप्रदायावी ॥ येकोरुपाभ्रमिकातेथें सहजतेजीजपउतां सरलहा शिवराम
अंबुरस्वस्वंबंकुरला ॥२९॥ भक्तिगोदेवाजलें हावाटतां बाळ्युष्यमेही सुफलहागी
तविद्वैसासफलीतुफलला ॥ पद्यरचनामोदगंधावासवी सर्वस्वदेशेपरंनुजग्राहिक

सज्जनविसेवितीहं ॥३०॥ आंबुलीतेतकपाकीवरिलसात्कीकाढणंहेकांहिंनलगेस
 वणोसहजविफलती ॥ क्षीरआवर्णवयेकनायकलक्ष्मीयेवागर्भनेथेगोडियेनोसह
 जनारायेणअसेल्लेकां ॥ ३१ ॥ तेथूनीशिवग्रामचंद्रनयावपांसुनिळांदिकात्रैलोक्यउ
 जह्नीरात्रीदिवसग्रशिवुविनिघो ॥ लघुनिगीताचंडिकाहेसंजयोधतराष्ट्रतोसंवाह
 आर्तिचकोरतृष्णा ॥ ३२ ॥ व्यासअननपद्यगीताद्यावयामकरंदेवथेभूमरहेउनिपात
 लोमगचंडिकाध्वनयी ॥ विपरीतमजनाकलेसइक्तिह्याणिलेकायकीसाधनमुलीह
 नीकाहिंनेणेशानकंचकाय ॥ ३३ ॥ श्रीअसागनाथरवनारविनक्ष्मणपेहाविनेद
 निलाजिरासंतापुढं वटवटिनम ॥ जल ॥ श्रीमहाभगवंतगीतागर्भकोठेपामराहुने
 पामरूहेबुधिकोठेअर्थविवरयया ॥ ३४ ॥ तृक्ष्णमहानगगनगर्भेधायोअजुनगाममदे
 रकांउपहासतेसाबुधिहेमाश्री ॥ हाविनाडुपहावयाव्यासादिमुनिवरपानलेआ
 पीकहीतेसंतुतुकुंदराजादिकआणिनाम ॥ ३५ ॥ शानदेवादीकदिगेवरदाससहजा
 नंदयेकादनुसुंदरकेशवादिकपावलेमगे ॥ कात्रिविश्वनथिशिशानहरभगवंत
 म्हासंजयहीपरमानंदआणिअनंतशिवसींधु ॥ ३६ ॥ रामतेजयरामभान्तेवैवट
 श्रीहेवृत्तीगवरअनिआणोरसेहीआलेपहवयाकोटका ॥ संजजनहेदेस्तानेव

(५)

८

हासुर्भद्राहृदयनंदेनुअजुनुअभिमानुआतेकुनिसेन्यदुयोधेनेहणेणिकांही
 दृपदन्तपरपुत्रसकलहीपात्रलेधारसतीपनि क्रमेक्षितवारिनमातिअसें विलोकुनिसेन्य
 दुयोधनहमणद्राणाशिपाहेपाहेमहावीरा॥६॥श्लो॥अस्माकं कुविशिष्येताग्निबोधद्विजो
 त्प्रानायाकाममसेन्यस्यसज्ञार्थेनान्प्रकीर्तित्॥७॥टी॥रेकआगांआवादलभारयेधिल
 वीरनायकतेप्रसंगत्तजमीसागेनद्राणाएकसहमीउहृशसेविरएकदोघनेजेनीनआ रोपि
 दिकरुनीमुखपंतुजसारिखेजे॥७॥श्लो॥भवान्भाष्यकण्ठिभ्रम्यश्वसमितिजय॥
 अश्वत्थामाविकर्णश्चसोमदत्तिस्तथैव॥८॥टी॥तंतसाहाभीष्मगंगानंदन्तेजप्रतापिस
 र्यवीरविकर्णअश्वथामनाप्रानोपेलरमितिजयत्सानोसोमदंतीहपजयत्याप्रबलव्या
 पारंजगत्रयसंहरेतेहे॥८॥श्लो॥अथेनबहवःशरामदर्शयत्तजीविताः॥नानाशास्त्र
 प्रहरस्ताःसर्वयुधविशारदाः॥९॥टी॥अथेजविपतीवनापनिल्लागिसर्वहिदेतसेतेसमिहे
 मजलागिप्राणेननुमनेअसती॥अस्त्रविद्यापारगतअवतारअप्रतिमहृहेज्यापासुनी
 शास्त्रास्त्रविद्याकायगपावतित्॥९॥श्लो॥अपर्याप्तदस्माकंबलंभीष्माभिरक्षितं पर्या
 संखिदमेतेषांबलंभीमाभिरक्षितं॥१०॥टी॥क्षेत्रियांजोत्प्रवभीष्मापाउहादलेवेहृणवाज्य
 वियाशौर्याशिलोकत्रयदिसैथाडे॥पांडवसेन्यनिपटविथोकडंवरिभीमसेनयतोपरि

(4A)

रोपि

(5)

कायहृणनीहेलसुनीबाले ॥१०॥ श्लो ॥ अयनेषु न सर्वेषु यथाज्ञागमवास्थिताः प्राग्भवेवा
 भिरहंते सवतः सर्व एव ही ॥११॥ टी ॥ आपुलाले वापहोदलभारहे सरसे करजे जया च
 क्षोहिणीनां ते वि आवरिजे ॥ मी च एसे नानुनिभाप्ताविया बेली असावे या शिरधातो विष
 मुवे सकल जीवत ही ॥११॥ श्लो ॥ संजय जयत ॥ तस्य संजनय हर्ष कुरु रूधः पितामह ॥ सिंहना
 दविनद्योत्रैः शंखं दध्ना प्रतापवान् ॥१२॥ टी ॥ ऐकनादुर्योधने ली बद्धुत संतोषो निशेषी सिं
 हनादे गजुनी शंखाशि आस्पृशे दानिनाद ही मिलिते ते गडगडित अंबर निधी सकल चै
 लोक्य अधरी भूततण तुष्टान् पनी ॥१३॥ श्लो ॥ ततः श्रवत हे ययुक्ते म हन ॥ देने स्थितो ॥ माधवः पांडवश्चैव हि
 सेवाभ्यहं न्यतः सशब्दः सक्तुले भवव ॥ १४ ॥ म ॥ राजती भेरि निशान म्दांग शंख
 हीये करे स सरं विगजरं शब्दघनदो ॥ १५ ॥ म ॥ सरकांप सुटे सुरात वं पांडवा वड
 कायजाले एकते राया ॥१६॥ श्लो ॥ ततः श्रवत हे ययुक्ते म हन ॥ देने स्थितो ॥ माधवः पांडवश्चैव हि
 व्याशंखा प्रदध्मनुः ॥१७॥ टी ॥ कायते ग रुडाविये हे जावली वि वारुगे जे संस्य वारा लोपती की मे
 रुही स्पीवे ॥ जेध सारती देव आपण सारथी वे सो नि नर नारायण ही ते दिव्य शंख स्फुरितां जाला
 ॥१८॥ श्री ॥ पां वजन्य हृषीकेशो देवदत्तं धनं जयः ॥ पांडुं दध्मौ महाशंखं भीमकर्मा वक्रोदरः ॥१९॥ टी ॥
 पा विष्णो घालूनि पायिं क अपण हरिराहुनी पुढां मग पां वजन्य हृषीकनायक फार आस्पृरी ॥

६

६

(5A)

देवदत्तधरधनंजयकाङ्गजैसाखवल्लगतेविस्फुरवीभामआपणपोडुशंखाने॥१६॥श्लो॥अनंत
विजयराजाकुंतीपुत्रायुधिष्ठिरः॥नकुलःसहदेवश्चसुघोषमणिपुष्पको॥१६॥टी॥नेहिमिनले
श्राद्धंवेतोधर्मराजकुंतिकुमरुअनंतविजयरव्यातशंखध्वनविताजाला॥नकुलआस्फ
रीतसुघोषतसावासहदेवमणिपुष्पशियाधनदाटघोषेकाङ्गजबजिला॥१६॥श्लो॥का
श्यामपुष्पमेष्वासःशिरवंडीचमहारथः॥धृष्टद्युम्नोनिगटश्चसायकिश्वापराजितः॥१७॥टी॥
जोधनर्विद्याविशारदाकाशिशिरवंडीसारसायकः॥शरान्निनोहीविराटन्पवीरुपा
लतां॥प्रविनाहिज्याशीकरिपराभवकवणरातः॥अणिहीकितीह्मणुनिनिवडु
कदशरणीत्त॥१७॥श्लो॥दुपदोद्दोपदोयाश्चशवेनाःएथिवीपते॥सोभदश्चमहाबाहुः
शंखवन्दधुःपथकएथक॥१८॥टी॥दुपदनपवरदोपदीसुतआणिसुभदातनयतेमहाबा
हुअपुलेशंखआस्फुरतीनोबहुतध्वनितपाकिल्लोहघोषअवाटतेणेकेवलप्रह्नकदाह
हान्शनकूटहोपाहे॥१८॥श्लो॥सघोषोधातेराष्ट्राणांहृदयानिव्यदारएन॥नभश्चएथिवीविवतुम
लाव्यनुनादयन्॥१९॥टी॥शेशिशुर्महीयाअघातेजगतिभारविसांडपाहनीमिरुमंदादिकां
पतंसिंधुजल्लजसले॥जवंसुरीमनिधाकघनवआवरीहरीप्रह्लयनहितोघोषसकल
हीकोरवावेहृदयविध्वंश॥१९॥श्लो॥अथव्यवस्थितान्दृष्ट्वाधातेराष्ट्रान्कपिध्वजः॥

प्रवृत्तेशस्त्रसंपाते धनु रद्यम्यप्रोडवः ॥२०॥ टी ॥ तेथने धतराष्ट्रने इनवापावर्षेति जाविप्रहृयीज
 लधरावलिते विसेनासज्जजोहोयतो सप्तवंता देरुनीरणरंगवजुसंतोषुनी हल्लुसहजली
 लाधनुषवचली पंडनं द्रुमती ॥२०॥ श्री ॥ हर्षकेशंतदावाक्यमिदमाहमहीपते ॥ ॥ अर्जुन उवाच ॥
 सेनयोरक्षयोर्मध्ये रथापयमच्युत ॥१९॥ टी ॥ धनुषवचलुनिकरुमिशारसंधानअर्जुन
 प्रगतदान्दहरीचिपाडुनी कायबाले परिअसीराया ॥ अच्युताजयहृष्याजीदलभारउभय
 हीकज्जडितदाहिसनामध्यश्नं निववावा ॥१९॥ श्री ॥ यावदेतान्निरिश्येहं यो धुकामानव
 स्थितान् ॥ किमयासंदयो ध्रुव्यंमस्मिन्नपसदुद्यमे ॥१९॥ टी ॥ जवंसकहिकासैन्यकान्यह
 ल्मुनिजेजुंश्रावयावचलोनिअलेअसतिधरुनीमिधेहंमजश ॥ याअपाररणांगणांगणि
 कवपानशीम्याजुक्षिजेतेवीरम्यापदेववलागतिहृष्युनिगाहृष्या ॥१९॥ श्री ॥ योरस्यमानान
 वेक्ष्यंयएतेत्रसमागताः ॥ धार्तराष्ट्रस्य दुर्बलस्युधेप्रियविकीर्षवं ॥२१॥ टी ॥ सहजदुषस्वभा
 वगंया बहुवभांगीकसधरिनीपणविठिवेवीणहावबाधितियुधविषयीहे ॥ दुष्टमतिदुयोधि
 नाप्रियकरितियुधीस्वीरनद्वतीतही पांडुकांअलेअसतिजेयेथजुझाय ॥२३॥ श्री ॥ संज
 यवका ॥ देवमुक्तो हर्षकेशोउजकेशनभारत ॥ सेनयोरक्षयोर्मध्ये रथापयिचारथेनमं ॥२४॥ टीका
 नि हेअसोसांगोनि संजयकरुयां धतराष्ट्र सावधकायबाले एकरायावर्तलं मगकाये ॥ एकु

(6)

9

9

(6A)

त्रा

नीयां अर्जुनं जेबो लिले नो पादुराय दे निसेना प्राजिने उ निरथ उसाकेली ॥२१॥ श्री ॥ श्री ॥ श्री ॥
 पाशुमु रवतः सर्वेषां वमही क्षितं ॥ उवाच पार्थ पश्येतां स प्रवेतान् कुं निती ॥२१॥ टी ॥ अणिक
 ही जाले असनी जेभू पपीष्म आदिकरुनी सकल ही सन्तु रिखेव आह तिथी रकरुनीयां ॥ आ
 पुनारथ अर्जुना तं पाहे पाहे ह्यो नियां सर्व शनाथे पार्थे वे वीला ॥२१॥ श्री ॥ तत्रापश्यवस्ति
 तां प्रभापितृ नथ पितामहान् ॥ आचार्यान्मातुलान्भ्रातृ न्युन्योत्रान्सरं वीस्तथा ॥२१॥ टी ॥ स्वस्व
 हो उनि पाहतीं सवंगोत्रकुलनें सकल ही रुरुपिता अणि पितामहादिक असति ते अले ॥
 मावले आचार्ये वंधू कुमर शालक ईश मेत्र ही पौत्र आदिकरु नि अर्जुन दे रवते जाजा ॥२१॥ श्री ॥
 अस्तु रान् सुहृदस्यै वसेनयो रभयो रपी ॥ तान्समी ह्येकान्तयः सर्वा न्वंधू नवस्ति तान् ॥२१॥ टी ॥
 सुहृदससरे सौ प्ररजे आदि दे हि देहानं पहाता गोत्र जन ही जिकडे तिकडे पार्थ साहिं की ॥
 ते वं नया कृष्णामनी मगवाटल विस्मय पुढील ही जाणना हिनथा पिरा हे उगाचे ते वहे ॥२१॥ श्री ॥
 रूपया परस्मा विष्णो विप्रो दं निदमत्र वित् ॥ अर्जुन उवाच ॥ दृष्ट्वेमं स्वजनं कृष्णायु युपसंस्तुं समुप
 स्थितं ॥२१॥ टी ॥ जे बिउन्मदं कामिकं निज युवति विसरुनि आनसे वी विप्रमे ते से विजाले अ
 र्जुना ते रथे ॥ वितकरुणा हसकि शिर उ निबोले कृष्णजी हा गोत्र वग विदेखिला हा युं घ्यासि आला अ
 से ॥२१॥ श्री ॥

(7)

सीदंति मम गात्राणि सुरवं च परिशुष्यन्ती ॥ वेपथुश्च शरीरे मे समहर्षं च जायते ॥ ११ ॥ ॥ हे सकल
 संग्राम उद्यत स्त्रोतनी आहति आलं परिप्रय आपणाशिकै से उ विने हे होये ॥ देर व करणे विक
 हा जाली सुरव हि होये के पर डेतनु धरथ वे उ म टती आंगा वरी काटे ॥ १२ ॥ ॥ गांडी वस्त्रं सतहस्ता
 ॥ वेपथुश्च परिशुष्यन्ती ॥ नृशक्तिः ॥ मय वस्त्रा तुं प्रमती व व म मनः ॥ १३ ॥ ॥ पहापहा जिक विण का ए ही
 ॥ भेदुनी यां भ्रमर जायेत हि कमल कलि केंदुनी स्ते वि निघवेना ॥ ते वि शिव ही जी किलाया
 ॥ ॥ थं करि व निघले धन हण म न च मिता मले निघण वरं येथुनी ॥ १४ ॥ ॥ निमित्तानि वप
 ॥ श्यामी विपरीतानि केशव ॥ न व श्रेयान पश्यामी ह वा स्वजन माहवे ॥ १५ ॥ ॥ ॥ देथ दे वा व डु ती ये प
 ॥ रिया ह ता स्वजना शि स मरी जुं झता व डु वा स्वट होयी ल म ज भासे ॥ या वरी शार वा हे वे नरी धर्मी
 ॥ दिका ते कां न द्या वे ह्य पु नि हे म ज प्रय या शी ते ये वि म हा पा पे ॥ १६ ॥ ॥ न कां शे विजय कृष्ण न
 ॥ वरा ष्यं सुरा निवा कीं न्ने रा ज्य न गो विंद कीं भोग जी विने न वा ॥ १७ ॥ ॥ कृष्ण जी म ज विज
 ॥ य प्राप्ती क द इ द्वा ना हिं के व ल निघता म ज आ लिया म ग रा ज्य सु र व का यी ॥ चु क वि ता य थ नि
 ॥ वर कां ही आ हा ला भि वि जा ण कि ती जि णे या रा ज्य भो गं का य म ज ल ॥ १८ ॥ ॥ ये ध्या म र्थ कां हि
 ॥ नं नो रा ज्य भो गाः सु रानि वा ॥ त इ मे व स्थि ता यु धे प्रा णां स्य व्वा धि ना नि ये ॥ १९ ॥ ॥ जि अ व्ही
 ॥ दि क्पा ले जिं कु नि जी वि त सां वि क्र मे र्ज जो डि ले लं या स म स्ती भो ग भो ग्वां जि ण ते हे

(7A)

अथ

ताणपीडाभांजारटाकुनियज्ञियायाअसतिआलेखत्रीहीपणमज्जुस्यावेना॥३५॥ श्री॥ आचार्याः पि
 तरः पुत्रान्मथेवपितामहाः॥मातुलाःश्वशुराःपौत्राःशालाःसंबंधिनस्तथा॥३६॥ टी॥ कवणहेतेने
 गशीजेपेलभीष्मद्रोणज्यावापरमहाउपकारआह्नाबोलेवेनातो॥पितरमातुलपुत्रससरते
 पितामहाशालानानूसोयरेआपुलेविहणवनिदोषवहुआथी॥३७॥ श्री॥ येतांनहंतुमिष्टामिष्टतो
 पितृसुहृदन्॥अपिलोक्यराजस्यहेतोःकान्तुमहाहृत॥३८॥ टी॥ हेसुरेवंजेकरितुअथवाय
 यमारित॥जजिवेपणआपणम्यानेणवयावामनिहिनधराबा॥राज्यपूर्णात्रिलोकितेजरिहस्त
 कीजोउलनरिहेअनुवितपणजीणेमलातेंकवणकार्यवि॥३९॥ श्री॥ निहस्यधर्ताराष्ट्रान्नःकाः
 जीनिस्थाननादन॥पापकाश्रयेदस्मान्हेतानानतायिनः॥४०॥ टी॥ आतनाईहेजहीम्यामारि
 लेतारिकागआह्नाप्राणि॥सविलपदरीपानकसिबडुथा॥मगसहजतंहूरिहोशीबडुपरीमज
 जोउलीशीजेसेसकदनसरोवराशीचातकअहरी॥४१॥ श्री॥ तस्मान्नाहवियंहंतुधर्ताराष्ट्रान्स
 र॥वाम॥स्वजनंहित॥हत्वासुखिनःस्याममाधव॥४२॥ टी॥ यास्तवविप्रीसुध्यनकरीश
 सुहानंधरितयांवरिस्वजनमाकनिसहजहोवंपात्रदायावि॥अंतकनियामगलुलातेहदस्य
 फुटनीयांमरावेसुखकहापिनसेविस्वत्रीतुजविपारमरमणा॥४३॥ श्री॥ यद्यप्येतेनपश्यं
 तीलोभोपहतनातसभाकुलभयहृतदोषमित्रद्रोहेवपातक॥४४॥ टी॥ हेजहीपरमाभिमान

मन्दिशाकोलिबनोयुधेशियेतीतहीस्वहिनआह्नीपाहावेल्गगे॥ गोत्रानिजकुलघातज्ञदोषत
 संनित्रडोहपातकविघ्नेषुक्तांआह्नाशिनिकेनद्वेकाये॥१॥ श्लो॥ कश्चिन्नज्ञेयमस्माभीःपापद
 स्मान्निवर्तनु॥ कुलघातं दोषं प्रपश्यद्विर्जनादिना॥३॥ टी॥ कां विलोकुनिअग्नि संसुखत्
 दिननफिकनरिक्षणात् ॥ लुनीजागितेनहाकायमगकीजातेविहोकुलनाशादोषहिप्रतिमतप्र
 कटप्रकटजाणुः ॥ १ ॥ कजनार्दनासांगनपिरावे॥ १॥ श्लो॥ कुलघातयेप्रणश्यंतिकुलधर्मोः
 सजातनः॥ धर्मे ॥ १ ॥ कुलधर्मोपिभवसक्तान्॥ टी॥ जिकिकाष्टकाष्टमथिताअग्निउप
 ऊर्नि ॥ २ ॥ जाल ॥ १ ॥ इतधधइतवहिकुलधर्मगतोनाशे॥ विधिनिषेधतसंवि सारासा
 रशोधनः॥ हिलेवुलनवास्तुलिहेअधर्मकुलाविरचवाजे॥ १ ॥ श्लो॥ अधर्मोपिभवाहृष्याप्र
 दुष्यंतिकुलस्त्रियः॥ स्त्रीषुदुष्यासुवाष्यायजायतवर्णशंकरः॥ १ ॥ टी॥ हास्वधर्मविजायतेहां
 ईदिप ॥ १ ॥ गवतीमगकुलवनीह्याअगनासहजेवि व्यप्तिवरतिवर्णशंकरहोयतेमहापातके
 सकुलघातप्रदेशानिचोहटावापलाशेजेसेझोवतीकाक॥ १ ॥ श्लो॥ शंकरानरकायेवकुलघा
 नांकुलस्य॥ परंतिपितरोद्देषांकुलपिंडोदकक्रियः॥ १ ॥ टी॥ आपिकहीकुलघातका
 स्वकुलशाशिरोरवनरकाकतीनिसनेमिति कक्रिया मगसर्वहीरहती॥ सकुलपितरदिबुज
 तैमगकवणकवणादतिकोदकसांगपाआअहिकुलनरकांतआहुविजे॥ १ ॥ श्लो॥ १

९

(8A)

दोषरतैकुचग्नानां वर्णसंकरकारकैः ॥ उत्साद्यते जातिधर्मः कुलधर्मश्च श्राव्यतः ॥ ७१ ॥ टी ॥ कुल
 विनाशकवर्णसंकरकारकादोषावकरिणां सकलयातिकुलासहिततो धर्म विधेसो ॥ आपु
 ल्यासदनासिबन्दीलागतां अपिरबीघरैजाजाहीतने सासकल कुलसहघालु होठला
 ॥ ७२ ॥ श्लो ॥ उत्सन्नः कुलधर्माणां मनुष्याणां जनार्दन ॥ नरके नियतं वासो भवती यनुशुक्रमः
 ॥ ७३ ॥ टी ॥ वर्णधर्मकुलप्रमादप्रयत्ने सा प्राणिया सं अरवं उ नरकी वास हण उनी एकव
 विधाते ॥ तिथुनी कल्यांत वरी पर उ कल ना ही शाश्वत विहं या जनः पर पर दोष अणि किं
 नरि उ उती पाहता ॥ ७४ ॥ श्लो ॥ अहो वत मह सापं कर्तुं व्यवसिता वयं ॥ यद्वा ज्य सुखे लोभेन
 ज्वन मुद्रा वा ग र पाटी ॥ ऐकत हे पय वाय अस्तु नि आत्मा त्रा सनुपजे हृदय वज्रा
 सुले ने ण वे अमु चरा ज्य ॥ लोभ स्वजन गे त व धा व या सन्न धं जालो ॥ दोष हा प्रस ही
 ॥ ७५ ॥ टी ॥ सती सफिरु अद्यापी ॥ ७६ ॥ श्लो ॥ यदि माम प्रतीकार मशस्त्रं शस्त्रपाणयः ॥ धार्त्तमाष्ट
 र्धो ह्युः ॥ ७७ ॥ टी ॥ सावरी आनां जीयो वे या परी सहे पण बरै ज शास्त्र सांडु नियां स हा
 वे वा णि विरव या त्रिं वे ध या च्या हल क जि मर फते ही निक वि पाघोर रूपा क ल्मषा वि वा ड प्रज
 बा ही ॥ ७८ ॥ श्लो ॥ सखि म उ वा व ॥ ए व मु क्ता र्जुनः सं र वे रू धो पर उ उ पा वि शान ॥ वि स ज्य शर सं वा पं
 त्रा क सं वि ज्ञ मान सः ॥ ७९ ॥ टी ॥ या वरी बो ज्ञानि अ र्जु न धनुष बा ण स जो नि स मु री न धर

(9)

नविल...
हंस्तसाविमोहे...
जनायककण्ठनापरमार्थबोधकस्तानिरोपिलकी...
तथीनाथपदरजवंदुनिशिवनाम अनुवादे ॥१॥

२०

जयजवा...
मग...
पिउद...
भाग...
॥शाटी॥
पउला...
देजा...
तपा...
॥२॥

२०

(9A)

तुसहं युध्यकायनवे ॥ हे त्रियाशिकुंडे हृदयिने काटिले पण सजुनि वूठत पाधना एसे वृत्त
 खुनी पार्धमगवले ॥ ३ ॥ श्री ॥ अमुकगया कथं भीष्ममहं संख्ये डाणं वमधुदन ॥ इ सुप्तिः प्रति
 यात्त्यामि प्रजाहविरि सुदना ॥ ४ ॥ टी ॥ तं विमगीधुसुदना हो पाहि पाहे प्रमाद की संश्रामय
 पुत्रपूज्यजे हे डाणभीष्मादेवैरज्याशिमनी प्रथरुंते कसे प्रयधु बाणी विधिजे गुरुदक्षिणे
 हे कामुनरायी ॥ ५ ॥ श्री ॥ गुरुनहवाहि महानुभावान् श्रेयोस्तोक्तुं मोक्षमपीह लोके ॥ ह्यार्थ
 कामांस्तु गुरुं त्रिहं वृधुं जीयसागानरुधिरप्रदिभन ॥ ६ ॥ टी ॥ हिनहानुभवी गुरुवरयाशिन
 पण्ये पागणे हि क्षान्तिकं परनेधन वांवरचास्त्रमी आतां पाहे देवामारुनी हे यशियासु धिरु
 ज्ञानभोगके बिसे विजतियाला गि अनुपिते ॥ ७ ॥ श्री ॥ नयेत द्विभः कतरन्नोगरियोयदा
 अयमयदिवानो जययुः ॥ यानेव हतानजिजीविषामेलेव स्थिताः प्रमुरेव धार्तराष्ट्र ॥ ८ ॥ टी ॥
 ज्याशिवैरमारितां प्राणविआही सांरिजसं ग्रामव्याजे करुनि याते हे उभे असाकी ॥ ९ ॥ श्री ॥ कारिग्य
 दोषोपहतसु भावः पृथामिवाधर्मसं प्रहृतेनः ॥ यद्येषस्यान्ति श्रितं अहितन्मेशिष्यत्नवं
 शाधिमांत्वां प्रपन्कं ॥ १० ॥ टी ॥ हृदिशीतमआउयेनामगसनीपलस्ततांदिसेनाते विमोहेया
 शिलहित अहित उमजेना ॥ तरिनिकंते जाणुनी आश्राशि सांगावेत्ते विअनन्यभावे शर

णशिकवी शिष्यमीआपुला ॥ ७ ॥ श्री ॥ नहिप्रसूया निममापनुद्या श्रद्धोसुछोष मिंदियाणां ॥ आ
 ल्यभसाव सपत्नर धंराज्यंसुराजसुखिनिधिमय ॥ श्रीटी ॥ येथएथीतहोआपुलंजालि
 याअजिईइपदवीपावलयहि शोकरानवजायमानसिया ॥ तुझियाकर जेविनाहंविन
 केविनिरेसुजविमताशिष्यमेतामांडुनिवसकउमयेकामा ॥ ८ ॥ काशमोहेकालसर्पेया
 १०७ ॥ १ ॥ लोलाते ॥ १ ॥ रउजुनिपिथिखरकीप्रलयधनलंबणवलाकाये ॥ फेडिजेदृष्टीसर्वेविषगारु
 डीहरिजवलिमिखेकार्यकीघननीलजुनिगिरिशीनिवरील ॥ ८ ॥ श्री ॥ संजयउवाच ॥
 एवमुवाहएकेसुडकिशःपांतप ॥ नयोस्यइतिगोविंदमुक्तातष्णींनक्षत्रह ॥ १२ ॥ टी ॥
 ११ ॥ लक्ष्मणीतुजाणअमां सर्वथैवजुंइवमजयापरीबोलोनिपार्थउगवलातेथं ॥ अजुनते
 बोलोएकोनिविस्मयपावलाहरिकायतेधंवर्तलंतेपरियशीराया ॥ १३ ॥ श्री ॥ तमुवव
 दृष्टीकेशप्रहसंनिवभारत ॥ सेनयोरुभयोर्मध्यविषिदंतमिदंबं ॥ १४ ॥ टी ॥ यावदे
 सेनामधीरावदवलाजाणोनिअजुनज्यापरीउमजेधरीधीरयापरीचहरी ॥ बोलंआ
 इषिलेजेविअसाध्यदेखुनिरोगअमृतासारिखेतोदेतओषधरोगियावेइ ॥ १५ ॥ श्री ॥
 श्रीमणवक्त ॥ अशोअ्यानन्वशोत्यस्तंप्रशावादांश्चभाषस ॥ गतास्तनगतास्तंश्चनानुशा
 वनिपंडितः ॥ १६ ॥ टी ॥ जाणतालं ह्णविशीपणनेणिवेशिनसंडिश्रीकवीहेशिआ

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com